

Handboek Boedelafwikkeling 2019/2020

Handboek BOEDEL- AFWIKKELING

19|20

DEEL 2

ONDER HOOFDREDACTIE VAN | PROF. MR. W. BURGERHART | PROF. MR. W.D. KOLKMAN | PROF. MR. L.C.A. VERSTAPPEN | CIVIEL GEDEELTE | L.K. BROWN, MA | RAUN. W. EULE | MR. J.H.M. TER HAAR | MR. A.D.G. HEERING | MR. J.G. KNOT | PROF. MR. W.D. KOLKMAN | MR. M. DE LOS REYES SÁNCHEZ MORENO | MR. P.F. VELTMAN | PROF. MR. A.L.P.G. VERBEKE | PROF. MR. L.C.A. VERSTAPPEN | MR. A.M. VRENEGOOR | MR. R. WISSE | PROF. MR. M.H. TEN WOLDE | MR. H.A. VAN ZELM VAN ELDIK | REDACTIE FISCAAL GEDEELTE | PROF. MR. W. BURGERHART | AUTEURS FISCAAL GEDEELTE | MR. A.J.M. ARENDS | MR. A.C.M. DE VRIES | MR. L.E. WELKERS

WalburgPers

*Aanbevolen citeertitel: Auteur, Handboek Boedelafwikkeling 2019/2020, p. **

www.notariaatonline.nl
www.walburgpers.nl

© 2019 Stichting Beheer Auteursrechten Praktijkhandboeken Notariaat te Haren (G)
© 2019 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Vormgeving: Marco Bolsenbroek, Prezns in Zutphen

ISBN 9789462493377
NUR 820

Verkorte weergave onderwerpen

Voorwoord bij de achtste druk

Voorwoord bij de eerste druk

Lijst van veel gebruikte afkortingen

1 Opzet en indeling

- 1.1 Algemene inleiding
- 1.2 Het belang van het handboek
- 1.3 De papieren en digitale versie van het handboek
- 1.4 Opzet en indeling van het handboek
- 1.5 Gehanteerde termen
- 1.6 Organisatiestructuur Praktijkhandboeken voor het notariaat

2 De Standaardafwikkeling

- 2.1 Van het eerste contact tot en met het opstellen van een verklaring van erfrecht
- 2.2 Van verklaring van erfrecht tot en met aanslag erfbelasting
- 2.3 Het voeren van beheer en het verrichten van beschikkingshandelingen
- 2.4 Het uitkeren van voorschotten
- 2.5 De verdeling en de definitieve afwikkeling
- 2.6 Checklist: De standaardafwikkeling

3 De wettelijke verdeling

- 3.1 Van het eerste contact tot en met het opstellen van een verklaring van erfrecht
- 3.2 Van verklaring van erfrecht tot en met aanslag erfbelasting
- 3.3 Van aanslag erfbelasting tot en met de definitieve afwikkeling
- 3.4 Checklist: De wettelijke verdeling

4 De ouderlijke boedelverdeling

- 4.1 Inleiding
- 4.2 Van het eerste contact tot en met het opstellen van een verklaring van erfrecht
- 4.3 Van verklaring van erfrecht tot en met aanslag erfbelasting
- 4.4 Van aanslag erfbelasting tot en met de definitieve afwikkeling
- 4.5 Checklist: de ouderlijke boedelverdeling

5 Bijzondere afwikkelingen: wettelijke vereffening, afwikkelingsbewind, quasi-wettelijke verdeling

- 5.1 Algemeen
- 5.2 Wettelijke vereffening door erfgenamen
- 5.3 Wettelijke vereffening door benoemde vereffenaar
- 5.4 Afwikkelingsbewind en quasi-wettelijke verdeling

6 Incidenten bij de afwikkeling

- 6.1 Uitzoeken erfopvolging
- 6.2 Gebreken in de uiterste wil
- 6.3 Termijn van beraad, (beneficiaire) aanvaarding en verwerping

- 6.4 Er dreigt een tekort
- 6.5 Ongedaanmaking wettelijke verdeling
- 6.6 Wilsrechten
- 6.7 De andere wettelijke rechten
- 6.8 De legitieme portie
- 6.9 Incidenten bij de verdeling; inbrenge
- 6.10 Erfgenamen hebben een wettelijke vertegenwoordiger
- 6.11 De executeur
- 6.12 Testamentair bewind
- 6.13 Afwezigheid, vermissing en vaststelling van overlijden
- 6.14 Herstel van gebreken (groep van gerechtigde erfgenamen blijkt anders samengesteld)
- 6.15 Overgangsrechtelijke incidenten
- 6.16 Legaten
- 6.17 Lastbevoordeling
- 6.18 Makingen onder tijdsbepaling en voorwaardelijke making
- 6.19 Het codicil
- 6.20 Depot-testamenten en noodtestamenten
- 6.21 Erfflater is failliet, in surseance, in schuldsanering
- 6.22 Termijnen
- 6.23 Taken en bevoegdheden (kanton)rechter

7 Fiscale aspecten van de boedelafwikkeling

- 7.1 Inleiding
- 7.2 Wettelijke verdeling
- 7.3 Ouderlijke boedelverdeling
- 7.4 Vruchtgebruik
- 7.5 Enkele bijzondere testamentaire bepalingen
- 7.6 Defiscalisering
- 7.7 Rente
- 7.8 Specifieke bepalingen uit de Successiewet
- 7.9 De onderneming
- 7.10 Aandelen die behoren tot een aanmerkelijk belang
- 7.11 Resultaat uit overige werkzaamheden; terbeschikkingstelling
- 7.12 De eigen woning
- 7.13 Belegd vermogen
- 7.14 Diversen

8 Levensverzekering

9 Rechtspraak

- 9.1 Analyse tuchtrecht inzake boedelafwikkeling
- 9.2 Notarieel tuchtrecht inzake boedelafwikkeling
- 9.3 Samenvattingen notariële tuchtrechtspraak
- 9.4 Rechtspraak erfrecht

10 Internationale boedelafwikkeling

- 10.1 Internationaal privaatrecht algemeen
- 10.2 IPR en erfrecht
- 10.3 Europees internationaal erfrecht
- 10.4 Nederlands internationaal erfrecht – voor 17 augustus 2015
- 10.5 België – na 1 oktober 2004 en voor 17 augustus 2015

- 10.6 België – voor 1 oktober 2004
- 10.7 Duitsland – voor 17 augustus 2015
- 10.8 Engeland – voor 17 augustus 2015
- 10.9 Engeland – vanaf 17 augustus 2015
- 10.10 Frankrijk – voor 17 augustus 2015
- 10.11 Spanje – voor 17 augustus 2015
- 10.12 Europa – vanaf 17 augustus 2015

11 België

- 11.1 Nederbelgen
- 11.2 Internationaal Privaatrecht
- 11.3 Huwelijksvermogensrecht
- 11.4 Intestaatserfrecht van bloedverwanten
- 11.5 Intestaatserfrecht van langstlevende echtgenoot en de langstlevende wettelijk samenwonende
- 11.6 Reservatair erfrecht
- 11.7 Testament
- 11.8 Schenking
- 11.9 Private stichting
- 11.10 De schenkbelasting
- 11.11 Erfbelasting

12 Duitsland

- 12.1 Nachlassabwicklung in Deutschland
- 12.2 Erbschaftsteuer in Deutschland mit Bezug zu den Niederlanden

13 Engeland

- 13.1 Inleiding – het Engelse rechtssysteem
- 13.2 Standaardafwikkeling
- 13.3 Bijzondere afwikkelingen
- 13.4 Incidenten bij de afwikkeling
- 13.5 Fiscale aspecten van de boedelafwikkeling

14 Frankrijk

- 14.1 Boedelafwikkeling met Franse aspecten
- 14.2 Materieel Frans erfrecht
- 14.3 Successierecht
- 14.4 Voorkoming dubbele belasting

15 Spanje

- 15.1 Inleiding
- 15.2 Internationaal Privaatrecht
- 15.3 Materieel Spaans recht
- 15.4 Afwikkeling nalatenschap
- 15.5 Fiscaliteit
- 15.6 Echtscheiding
- 15.7 Schenkingen
- 15.8 Lexicon

Verantwoording

9.2.240 Bij twijfel passeren

Instantie en vindplaats

Hof Amsterdam 16 december 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:5353

Trefwoord

Wilsonbekwaamheid, stappenplan KNB, zorgvuldigheid notaris

Inhoud

In gevallen waarin aangenomen moet worden dat het overlijden nabij is en er weinig tijd rest voor het passeren van het testament, kan dit de notaris ertoe brengen ook bij een zekere twijfel aan de wilsbekwaamheid voorrang te geven aan zijn ministerieplicht en daarmee uitvoering aan het verlangen van de erflater om bij uiterste wil te beschikken, zonder dat deze keuze de notaris later tuchtrechtelijk mag worden verweten.

Feiten

De notaris heeft op 28 mei 2013 met erflaatster gesproken over het opstellen van een testament. Erflaatster was ernstig ziek en zij verbleef op dat moment bij haar broer en diens echtgenote in huis. Erflaatster is op 3 juni 2013 in het ziekenhuis opgenomen. Daar heeft de notaris haar op 7 juni 2013 opnieuw over het testament gesproken. Op 8 juni 2013 heeft de notaris het testament van erflaatster in de aanwezigheid van twee getuigen verleden. Erflaatster is op 10 juni 2013 overleden.

Bij het testament zijn klaagster (dochter van erflaatster) en haar broer benoemd tot erfgenamen voor twee/derde gedeelte van de nalatenschap en is de broer van erflaatster benoemd tot erfgenaam voor een/derde gedeelte van de nalatenschap.

De dochter betoogt dat de notaris onvoldoende heeft onderzocht of erflaatster wilsbekwaam was.

Uitspraak

Zoals bij elke akte heeft de notaris de wilsbekwaamheid van de betrokkene te beoordelen. Het komt daarbij in eerste instantie aan op de eigen waarneming van de notaris, die daarvoor een redelijke beoordelingsvrijheid toekomt. Bij gerede twijfel aan de wilsbekwaamheid is in het algemeen verder onderzoek aangewezen. Het KNB Stappenplan beoordeling wilsbekwaamheid biedt hiervoor een handreiking. De beoordeling van de wilsbekwaamheid mag echter niet ertoe leiden dat een notaris, uit vrees voor mogelijke toekomstige klachten van belanghebbenden, door onnodig onderzoek zijn ministerieplicht verzaakt of dat door fataal tijdsverloop de ministerie niet meer kan worden verleend, waarmee het recht van een ieder om bij uiterste wil binnen de grenzen van de wet te kunnen beschikken over zijn nalatenschap, wordt gefrustreerd.

In gevallen waarin aangenomen moet worden dat het overlijden nabij is en er weinig tijd rest voor het passeren van het testament, kan dit de notaris ertoe brengen ook bij een zekere twijfel aan de wilsbekwaamheid voorrang te geven aan zijn ministerieplicht en daarmee uitvoering aan het verlangen van de erflater om bij uiterste wil te beschikken, zonder dat deze keuze de notaris later tuchtrechtelijk mag worden verweten. De notaris mag onder deze omstandigheden mede in aanmerking nemen dat er na het overlijden geen mogelijkheid meer is de uiterste wil vast te leggen, terwijl er na het overlijden nog wel de mogelijkheid is die uiterste wil bij de rechter aan te vechten. Van betekenis is bovendien dat (tijdig en gedegen) medisch onderzoek niet steeds mogelijk zal zijn omdat het artsen ingevolge hun beroepsregels niet zonder meer vrij staat zonder toestemming van de betrokkene informatie te verschaffen of om een oordeel te geven over de wilsbekwaamheid van de betrokkene, buiten de daarvoor geldende bijzondere regelingen. Wel

zal in alle gevallen van de notaris mogen worden verlangd dat hij achteraf kan verantwoordt worden dat hij in de gegeven omstandigheden zorgvuldig heeft gehandeld, mede in aanmerking genomen dat de erflater wellicht de mogelijkheid zou zijn ontnomen om bij uiterste wil te beschikken, indien de notaris anders had gehandeld.

9.2.241 Eindigen taak executeur

Instantie en vindplaats

KvN Den Bosch 18 april 2016, ECLI:NL:TNORSHE:2016:11

Trefwoord

Wettelijke vereffening, beneficiaire aanvaarding, executele, einde taak executeur, ruimschoots toereikend saldo

Inhoud

Niet is gebleken dat de notaris ten tijde van de beneficiaire aanvaarding kon aantonen dat de goederen van de nalatenschap ruimschoots toereikend waren om alle schulden van de nalatenschap te voldoen. Dit volgt mede uit het feit dat de notaris zelf heeft verklaard dat zij de erfgenamen heeft geadviseerd om de nalatenschap beneficiair te aanvaarden in verband met eventuele claims vanwege de slechte staat van de tot de nalatenschap behorende registergoederen.

Feiten

Erflaatster is in oktober 2014 overleden. Zij heeft bij testamenten van 27 september 2010 en 16 augustus 2011 over haar nalatenschap beschikt. Zij heeft daarbij onder meer de notaris tot executeur en afwikkelingsbewindvoerder benoemd. De erfgenamen van erflaatster zijn haar vier kinderen.

De notaris heeft haar taak als executeur en afwikkelingsbewindvoerder aanvaard en werkzaamheden ter zake van de afwikkeling van de nalatenschap verricht. Op 19 januari 2015 hebben alle erfgenamen de nalatenschap van erflaatster beneficiair aanvaard. Tot de nalatenschap behoorden diverse registergoederen. De notaris heeft middels biedingsformulieren de erfgenamen in de gelegenheid gesteld om deze registergoederen te kopen.

Bij brief van 6 juli 2015 heeft de notaris de kantonrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant medegedeeld dat haar op 2 juli 2015 is gebleken dat het saldo van de nalatenschap negatief is en dat de nalatenschap dient te worden vereffend waardoor haar taak als executeur eindigt.

Twee van de vier erfgenamen klagen dat de notaris ten onrechte haar taak als executeur niet heeft neergelegd op het moment dat de nalatenschap beneficiair is aanvaard. Klagers voeren in dit verband aan dat zij de notaris hier op 28 april 2015 op hebben gewezen. De overige drie klachten zijn van minder belang (en worden door de KvN ongegrond verklaard).

Uitspraak

Klagers verwijten de notaris in het eerste klachtonderdeel dat zij ten onrechte haar taak als executeur niet heeft neergelegd op het moment dat de nalatenschap beneficiair is aanvaard. Klagers voeren in dit verband aan dat zij de notaris hier op 28 april 2015 op hebben gewezen.

De notaris voert hiertegen verweer. Zij betoogt dat haar taak als executeur niet is geëindigd op het moment van beneficiaire aanvaarding, maar op 2 juli 2015 toen de belastingdienst de notaris telefonisch heeft medegedeeld dat de vorderingen van de kinderen uit hoofde van de nalatenschap van hun vader zodanig waren dat de notaris tot de conclusie